

Тетяна Цимбал

Кривий Ріг (Україна)

ПРОБЛЕМА БУТТЄВОГО ВКОРІНЕННЯ ЛЮДИНИ У ТВОРЧОСТІ ФІЛОСОФІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ

Проблема людського буття як практична і теоретична завжди була наявною у філософії та постає перед кожною людиною, особливо в певні моменти життя, а саме: коли ми усвідомлюємо його проблематичність, визначаємося з сенсом власного життя, з життєвою стратегією. Однією з найактуальніших антропологічних проблем є, на нашу думку, проблема буттєвого вкорінення людини, введена у філософський дискурс у середині ХХ ст. С. Вейль. Однак підходи до постановки та вирішення даної проблеми існували раніше. Не виключенням є і українська філософія, у тому числі філософія Г. Сковороди, «розстріляного відродження», а також напрацювання української діаспори (В. Винниченка, О. Кульчицького, Ю. Липи, В. Липинського, І. Мірчука, Д. Чижевського, М. Шлемкевича, В. Яніва та ін.).

Зауважимо, що укорінення визначається нами як «буття-для-себе» та творення «культури себе», максимальна повнота буття людини, самоактуалізація і самореалізація всіх її сутнісних сил, можливостей, здібностей, цілей та цінностей, горизонт особистісного темпорального простору для вияву екзистенціалів духовності, творчості, свободи, суверенності та відповідальності.

Проблема буттєвого вкорінення людини особливо гостро постає в умовах еміграції, коли особа втрачає локальний ґрунт (національно-культурний контекст) та знекорінюється онтологічно, опиняючись в умовах «буття-з-країв». Власне така ситуація впливає на характер філософування мислителів української діаспори. Так О. Кульчицький однією з причин буттєвого знекорінення людини вважає стехнізовану цивілізацію, що заволодіває персональною

надбудовою і витісняє з неї культуротворчі вартості, перериваючи природно-життєві зв'язки людини. Останнє створює небезпеки для людини і розвитку культури. У свою чергу, ґрунт і горизонт «культури себе» визначаються конкретною культурно-історичною ситуацією, що вимагає відповідних шляхів та способів укорінення.

Локальний аспект проблеми стає визначальним для В. Винниченка, що підкреслює закоріненість людини у рідний природний ландшафт та культурне середовище, відчуження від яких призводить до втрати людяності, духовності, власної сутності, оскільки тим самим втрачається зв'язок з джерелами творчості, що викривляє людську свідомість, спотворює вчинки і поведінку людини. В умовах відірваності від рідного ґрунту, людина змушена вдаватися до таких способів укорінення, які акцентують суб'єктивно-екзистенційний вимір відповідальності, духовну суверенність, діяльно-творчу активність. Найбільш суттєвою умовою «вживання» (укорінення) людини у буття, за В. Винниченком, можна вважати закон узгодженого взаємовідношення елементів буття. Адже для відшукання життєвого коріння потрібна онтологічно-іманентна відповідальність людини за дотримання узгодження між потребами, смислами і цінностями, тобто «конкордизм». Якби зміни не відбувались у системах цінностей людей певної культури, конкордичне взаємовідношення між ними залишається постійним, тим самим забезпечуючи буттєву сталість і створюючи умови для самоідентифікації, саморозвитку і укоріненості.

Таким чином, самобутнє етнокзистенційне, персоналістично-кордоцентричне філософування мислителів української діаспори корелує зі змістом авторської концепції буттєвого вкорінення людини когерентністю таких смисложиттєвих екзистенціалів: національно-етнічна та особиста духовна суверенність, свобода, «сродність», «відповідальне серце», поза якими людина опиняється у тенетах духовно-практичної інволюції.

Список основних джерел та літератури:

1. Винниченко В. Краса і сила / В. Винниченко. – К. : Дніпро, 1989.
2. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук / О. Кульчицький. – Мюнхен, Львів : УВУ, 1995.
3. Цимбал Т.В. Буттєвісне укорінення людини / Т.В. Цимбал. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005.